

'Actie Dutchbat viel buiten mandaat VN'

Van onze verslaggeefster
Leen Vervaeke

DEN HAAG De Nederlandse blauwhelmen in Srebrenica die lokale VN-medewerkers hebben overgedragen aan hun vijanden traden buiten het mandaat van de Verenigde Naties. Hun actie werd gestuurd door Nederland, en niet door de VN. Dat maakt dat de aansprakelijkheid bij Nederland ligt.

Dat zei Liesbeth Zegveld, advocate van enkele nabestaanden van Srebrenica, donderdag voor het Gerechtshof in Den Haag. Zegvelds argumentatie vormt een nieuwe zienswijze op de acties van Dutchbat in Srebrenica, waarin niet de VN, maar Nederland aansprakelijk wordt gesteld voor twee fatale beslissingen van Dutchbat.

Het gaat met name over de beslissing om de Bosnische VN-elektricien Rizo Mustafic en de familie van VN-tolk Hasan Nuhanovic op 13 juli 1995 van de VN-compound te verwijderen. Op dat moment was al bekend dat de Bosnische Serviërs, die Srebrenica op 11 juli hadden ingenomen, volop Moslimmannen doodden. Ook Mustafic en Nuhanovic' ouders en broer werden na hun vertrek vermoord.

In 2008 oordeelde de Haagse rechtbank dat niet Nederland, maar de VN daarvoor aansprakelijk zijn. De VN zijn immers verantwoordelijk voor alle acties, ook de fouten, van blauwhelmen. Omdat de VN immuniteit bezitten, kon niemand worden aangesproken op de dood van Mustafic en Nuhanovic' familie.

Incidentele misdaden

In hoger beroep maakte advocate Zegveld donderdag echter een onderscheid tussen een fout in de uitvoering van een VN-opdracht, en een actie die volledig buiten het VN-mandaat valt. 'Bij incidentele misdaden van VN-soldaten, zoals verkrachting of diefstal, zijn de VN aansprakelijk', aldus Zegveld. Maar dat was hier niet het geval. 'De Nederlandse militairen schoven het mandaat terzijde en gingen hun eigen weg.'

Toen de Moslimenclave viel, was de

Liesbeth Zegveld
Foto ANP

prioriteit van de Nederlandse regering volgens Zegveld de evacuatie van de Dutchbatters. Den Haag wilde daarom ook de Moslimvluchtelingen uit Srebrenica evacueren, nog voor de VN-leiding was ge-

consulteerd.

'Daarbij ging Dutchbat zo ver dat het vluchtelingen op de compound overdroeg aan Bosnische Serviërs', aldus Zegveld. 'Dat valt op geen enkele wijze binnen het bereik van de vredesoperatie.' Het mandaat van de VN luidde: alle redelijke maatregelen nemen om de vluchtelingen te beschermen.

Als Zegvelds zienswijze door de rechters wordt aanvaard, kan dit grote gevolgen hebben voor andere VN-missies. Wanneer blauwhelmen hun mandaat onvoldoende volgen, zou hun overheid aansprakelijk kunnen worden gesteld voor de gevolgen. Onlangs werd de Belgische staat met een soortgelijke redenering aansprakelijk gesteld voor de dood van tweeduizend Rwandezers.

Landsadvocaat Bert-Jan Houtzagers waarschuwde dat Zegvelds zienswijze VN-operaties onmogelijk zou maken. 'Als ik mijn tegenpleitster hoor, concludeer ik dat iedere mislukte vredesoperatie tot aansprakelijkheid van het land leidt. Want als een operatie mislukt, valt-ie niet meer binnen het mandaat.'

Maar Zegveld nuanceerde dat de val van Srebrenica of het vertrek van Dutchbat in haar zienswijze niet buiten het VN-mandaat vielen. Zij had het enkel over het wegsturen van de Mustafic' en Huhanovic' familie. Zegveld: 'Je had hen ook gewoon kunnen laten zitten waar ze zaten.'

Houtzagers bestreed overigens dat Mustafic en Nuhanovic' familie ten onrechte van de VN-basis waren weggestuurd. 'Het was een noodsituatie, ze zijn geëvacueerd om het niet nog erger te maken', zei Houtzagers. 'Er is geen sprake van dat ze willens en wetens de dood zijn ingestuurd.'

De uitspraak volgt op 5 juli.